

РЕШЕНИЕ

№ 11608

гр. С., 04.07.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 31 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и девети май през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: МИРОСЛАВ В. СТОЯНОВ

при участието на секретаря КОЯ Н. КРЪСТЕВА
като разгледа докладваното от МИРОСЛАВ В. СТОЯНОВ Гражданско дело
№ 20221110165109 по описа за 2022 година

Образувано е по искова молба, подадена от М. Г. С., ЕГН: *****, адрес: гр. С., ж.к. „Л. 3“, бл. 302, вх. В, ет. 14, ап. 67 срещу „Креди Йес“, ЕИК: ****, седалище и адрес на управление: гр. Х., ул. „Л.“ № 12, с която е предявен иск по чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от 25,00 лв., представляваща недължимо платена сума по договор за паричен заем № **** от 21.06.2021 г., сключен между страните, ведно със законната лихва от 16.12.2021 г. до изплащане на вземането.

Ищецът твърди, че на 21.06.2021 г. между страните бил сключен договор за паричен заем № ****, по силата на който му бил отпуснат заем в размер на 700,00 лв. при месечен лихвен процент 3,33 % и ГПР 48,19% , като се задължил да върне сума в общ размер на 834,50 лв., платима на 10 месечни погасителни вноски. В чл. 8 от договора била предвидена неустойка в размер на 615,50 лв. за непредоставяне от заемателя на уговореното в чл. 6 от същия обезпечение на заема. Твърди, че на основание чл. 8 от договора му била начислена неустойка в размер на 615,50 лв., като общата сума която следвало да върне по договора възлизала на 1450,00 лв. Сочи, че по процесния договор е заплатил сумата от 725,00 лв. Излага твърдения, че сключеният между страните договор е нищожен на следните основания:

- на осн. чл. 22, вр. чл. 10, ал. 1 ЗПК – поради неспазена форма;
- на осн. чл. 22, вр. чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК – не са посочени основните данни, послужили за изчисляване на годишния лихвен процент на разходите (ГПР);

- на осн. чл. 22, вр. чл. 11, ал. 1, т. 9 ЗПК – поради недействителност на клаузата за възнаградителна лихва;

- на осн. чл. 26, ал. 2, пр. 1 ЗЗД – поради изначална невъзможност на потребителя да осигури в кратък срок поръчител (солидарен длъжник), отговарящ на всички изисквания, посочени в договора;

- поради нарушаване на добрите нрави;

- поради заобикаляне на закона;

Посочен бил грешен размер на ГПР, като действителният му размер надхвърлял законоустановения максимум. Неправилно в размера на ГПР не били включени разходите за плащане на неустойка. Посочването в договора на размер на ГПР, който не е реално прилаган между страните, представлявала заблуждаваща търговска практика. Недействителна била клаузата за неустойка – поради противоречие с добрите нрави и поради заобикаляне на правилата за обезщетение при неизпълнение. Освен това, извършеното въз основа на нея начисление представлявало скрита възнаградителна лихва. Договорът бил унищожаван като сключен поради крайна нужда и при явно неизгодни условия. Предвид това, ищецът смята, че на основание чл. 23, вр. чл. 22 ЗПК е следвало да върне единствено чистата стойност на заема – 700,00 лв., а сумата от 25,00 лв., представляваща разликата над 700,00 лв. до пълния платен размер от 725,00 лв., се явявала платена без основание.

В срока за отговор ответникът оспорва предявения иск. Излага правни доводи, че процесният договор за заем е действителен. Прави възражение за съдебно прихващане със сумата от 109,50 лв., претендирана като дължима по процесния договор за кредит.

Съдът, като прецени събраните доказателства и доводите на страните, приема за установено следното от фактическа страна:

С доклада по чл. 146 ГПК съдът е отделил за безспорно и ненуждаещо се от доказване, че на 21.06.2021 г. между страните е бил сключен договор за паричен заем, по силата на който на ищеца е предоставен заем в размер на 700 лв. Проектът за доклад е обявен за окончателен доклад по делото в проведеното открито съдебно заседание от 15.03.2022 г. Ето защо и на основание чл. 153 ГПК съдът приема осъществяването на отделените за безспорни факти за доказано. Посочените обстоятелства се установяват и от събраните по делото писмени доказателства. Видно от приложения по делото договор за паричен заем № ****, на 21.06.2021г., ответникът „Креди Йес“ ООД, като заемодател, и ищецът М. Г. С., като заемополучател, са сключили договор, с който е уговорено отпускането на заем в размер на 700 лв., с фиксиран месечен лихвен процент в размер на 3.330%, с размер на погасителната вноска 83,45 лв., плащане на 21-во число от месеца, като първото плащане е на 21.07.2021г., на 10 месечни погасителни вноски от по 83,45 лв. Като срок на договора е посочено 10 месеца, обща сума за плащане 834,50 лв., дата на последно плащане 21.04.2022 г., а ГПР е 48,19%.

В чл.6 от договора е предвидено, че страните се съгласяват договорът за заем да бъде обезпечен с гарант/и, отговарящ/ и на условията на чл.10, ал.2, т.1 от Общите условия към договора за заем и още едно от посочените по-долу в договора обезпечения по избор на заемотателя ценна книга, издадена в полза на заемотателя.

В чл.8 от договора за заем е посочено, че с подписването на договора за заем заемотелят декларира, че му е известно и се счита за уведомен, че в случай, че заемотелят не предостави договореното в чл.6 от договора, 3-дневен срок от сключването му или предоставеното обезпечение не отговаря на условията, посочени в чл.10, ал.2, т.1 и т.4 от ОУ към договора за заем, заемотелят дължи на заемотателя неустойка в размер на 615,50 лв., с начин на разсрочено плащане, подробно посочен в погасителния план към договора за заем. Към договора за заем е представен погасителен план, в който е посочена погасителна вноска по договора в размер на 145 лв.

В чл.10, ал.2, т.1 от Общите условия към договора за заем е предвидено, че страните имат право на обезпечаване на изпълнението на договора за заем да уговорят в самия договор учредяването на някое от следните обезпечения: 1) гарант, две физически лица, всяко от които да отговаря на следните условия да има нетен размер на осигурителния доход над 1000лв, съгласно справочните данни на НОИ; да работи по безсрочен трудов договор, да не е заемател по договор за заем, сключен със заемотателя, да няма неплатени осигуровки за последните две години, да няма кредити или заеми към банки или финансови институции с класификация различна от редовен, както по активни, така и по погасени задължения, съгласно справочните данни на ЦКР към БНБ; 2) залог върху движима вещ, чиято пазарна стойност (оценка) надвишава два пъти общата сума за плащане по договора за заем, включващо договорената главница и лихва; 3) първа по ред ипотека; 4) безусловна банкова гаранция, издадена от лицензирана в БНБ търговска банка, за период, включващ от сключване на договора за заем до изтичане на 6 месеца след падежа на последната редовна вноска по погасяване на заема и обезпечаваша задължение в размер на общата сума за плащане по договора за заем, включваща договорената главница и лихва.

В чл. 14, ал. 2 от ОУ е предвидено, че в случай, че заемотателят поиска, а заемотелят не представи годно обезпечение по договора за заем, съгласно чл. 10, ал. 2 от ОУ, в срок до три дни, считано от подписването на договора за заем, заемотелят дължи на заемотателя неустойка, индивидуализирана в договора за заем.

От неоспорено от страните заключение по съдебно-счетоводна експертиза, което съдът кредитира като обективно, пълно и компетентно изготвено, се установява, че по процесния договор за заем ищецът е заплатил сума в общ размер на 725 лв. Видно от заключението месечната погасителна вноска в размер на 145 лв. включва и неустойка по чл. 8, разсрочена за срока на договора. Вещото лице е посочило, че договореният ГЛП е 29,93%, а

договореният ГПР е 48,19%, като в него не е включена неустойката по чл. 8 от договора. В случай че посочената неустойка бъде включена при изчисляването на ГПР, последният би бил в размер на 128,57%. В последния случай, ако се вземе и предвид общо изплатената от ищеца сума по договора, ГПР би бил в размер на 115,31 %.

При така установената фактическа обстановка съдът прави следните правни изводи:

Предявен е осъдителен иск по чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, като в доказателствена тежест на ищеца е да докаже сключването на договор за заем с посочените клаузи за лихви и неустойка, начина на разсрочване на кредитните задължения, извършването на плащане на сума в общ размер на 725,00 лв., получена от ответника, както и че при сключване на процесния договор е била налице крайна нужда и явно неизгодни условия, за което ищецът не сочи доказателства.

В доказателствена тежест на ответника е да докаже, че получената разлика над чистата стойност на заема (700,00 лв.) до пълния размер на погашенията (725,00 лв.) е получена въз основа на валидни и равноправни клаузи от договора.

Ответното дружество "Креди Йес" ЕООД е небанкова финансова институция, по смисъла на чл. 3, ал. 2 ЗКИ, поради което може да отпуска заеми със средства, които не са набавени чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства. Това обстоятелство определя дружеството като кредитор по смисъла на чл. 9, ал. 4 ЗПК. Ищецът пък е физическо лице, което при сключване на договора е действало именно като такова, т.е. има качеството на потребител по смисъла на чл. 9 ал. 3 от ЗПК.

Сключеният договор по своята правна характеристика и съдържание представлява такъв за потребителски кредит, поради което за неговата валидност и последици важат изискванията на специалния закон – ЗПК, както и чл. 143 - 148 ЗЗП.

В разпоредбите на чл. 10, ал. 1 и чл. 11, ал. 1-2 ЗПК са изчерпателно изброени задължителните реквизити на договора. Съгласно [чл. 22 ЗПК](#), когато не са спазени изискванията на чл. 10 ал. 1, чл. 11 ал. 1, т. 7-12 и т. 20, чл. 12, ал. 1 т. 7-9 ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен и липсата на всяко едно от тези императивни изисквания води до настъпването на тази недействителност. Същата има характер на изначална недействителност, защото последиците ☐ са изискуеми при самото сключване на договора и когато той бъде обявен за недействителен, заемателят дължи връщане само на чистата стойност на кредита, но не и връщане на лихвата и другите разходи – арг. чл. 23 ЗПК.

Процесният договор е сключен в писмена форма, на хартиен носител, по ясен и разбираем начин, с необходимия шрифт, при спазване на изискванията на чл. 10 ЗПК. Съдът не установи нарушения на формата (външната страна на представения правопораждащ спорното право документ), съгласно ЗПК,

поради което доводите за нищожност на процесния договор поради неспазване на изискванията за форма са неоснователни.

Съгласно чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК договорът трябва да съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин. В контекста на дадената дефиниция в чл.19, ал.1 ЗПК годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. ГПР се изчислява по специална формула. Спазването на това изчисление, дава информация на потребителя как е образуван размерът на ГПР и общо дължимата сума по договора. Тоест, в посочената величина (бидейки глобален израз на всичко дължимо по кредита), следва по ясен и разбираем за потребителя начин да са инкорпорирани всички разходи, които ще стори и които са пряко свързани с кредитното правоотношение. В конкретния случай е посочено, че ГПР е 48,19 %, а възнаградителната лихва – 3,33 %, но от съдържанието на договора не може да се направи извод за това кои точно разходи се заплащат и по какъв начин е формиран ГПР. Всичко това поставя потребителя в положение да не знае колко точно (като сума в лева) е оскъпяването му по кредита, което ще дължи. Липсата на разбираема и недвусмислена информация в договора по см. на чл.11 т.10 ЗПК, е възможно да заблуди средния потребител относно цената и икономическите последици от сключването му.

На следващо място съдът намира, че при тълкуване обхвата на закрилата, предоставяна от закона с разпоредбата на чл. 22 ЗПК, във вр. чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК следва да се съобрази и разпоредбата на § 2 от ДР на ЗПК, съгласно която този закон въвежда разпоредбите на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23.04.2008 г. относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета. От изложеното следва, че при съмнение в действителния смисъл на законовите разпоредби същите следва да бъдат тълкувани с оглед постигане целите на цитираната Директива 2008/48/ЕО.

Съгласно съображение 19 от Директивата, за да се даде възможност на потребителите да взимат своите решения при пълно знание за фактите, те следва да получават адекватна информация относно условията и стойността на кредита и относно техните задължения, преди да бъде сключен договорът за кредит, която те могат да вземат със себе си и да обмислят. С оглед осигуряване на възможно най-пълна прозрачност и сравнимост на предложенията за сключване на договор, тази информация следва да включва по-специално годишния процент на разходите, приложим за кредита и определян по еднакъв начин навсякъде в Общността. В съображение 24 от

същата директива пък е посочено, че е необходимо на потребителя да се предостави изчерпателна информация, преди да сключи договора за кредит, независимо от това, дали в маркетинга на кредита участва кредитен посредник, или не. Според съображение 31 от Директивата, за да се даде възможност на потребителя да познава своите права и задължения по договор за кредит, този договор следва да съдържа цялата необходима информация по ясен и кратък начин.

С оглед горесцитираните цели на Директивата следва да се приеме, че нарушение на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, водещо до недействителност по смисъла на чл. 22 от ЗПК, ще е налице не само, когато в договора изобщо не е посочен ГПР, но и когато формално е налице такова посочване, но това е направено по начин, който не е достатъчно пълен, точен и ясен и не позволява на потребителя да разбере реалното значение на посочените цифрови величини, както и когато формално е налице такова посочване, но посочения в договора размер на ГПР не съответства на действително прилагания между страните. И в трите хипотези е налице еднотипно нарушение на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, доколкото потребителят се явява реално лишен от информация за действителния размер на приложимия ГПР, което право Директивата и ЗПК му признават и гарантират.

В конкретния случай освен, че не е посочен начина на определяне на ГПР, но е налице и спор дали посоченият в договора годишен процент на разходите в размер на 48,19 % отговаря на действително приложимия между страните ГПР. Съдът намира, че уговорена неустойка, дължима при непредставяне на обезпечение, е разход по кредита по см. на § 1, т. 1 от ДР на ЗПК, който следва да бъде включен при изчисляването на ГПР. Това е така, тъй като още при самото сключване на договора, е предвидено уговорената в чл.8 неустойка да се плаща разсрочено във времето, заедно със съответната погасителна вноска. Въведеното изискване за предоставяне на обезпечение, чрез поръчителство съдържа множество изначално поставени ограничения и конкретно определени параметри, които предвид изключително краткия срок, в който следва да се предоставя – тридневен от сключване на договора, на практика правят задължението неизпълнимо. Срокът е твърде кратък – за потребителя се създава значително затруднение, относно физическото лице – поръчител, тъй като същото следва да отговаря на критерии, за които информация би следвало да се събере и от допълнителни източници (напр. за осигуровки, чиста кредитна история и т.н.), т.е. все действия, за които са нужни технологично време и чуждо съдействие. При това положение и изначалното предвиждане на неустойката да се кумулира към погасителните вноски, следва извод, че тя води единствено до скрито оскъпяване на кредита, като излиза изцяло извън присъщите □ функции. Видно от заключението по ССчЕ разходите по неустоечната клауза не са включени в размера на ГПР, посочен в договора. В случай, че разходите за заплащане на неустойка при непредоставяне на обезпечение бъдат включени в ГПР, последният би бил в размер на 128,57%, респ. 115,31% - в случай, че бъде отчетена общо платена

сума от ищеца. Съдът намира, че посочването на по-нисък от действителния ГПР, представлява невярна информация относно общите разходи по кредита и следва да се окачестви като нелоялна и заблуждаваща търговска практика по смисъла на член 6, параграф 1 от Директива 2005/29/ЕО. Това от своя страна означава, че клаузата за общия размер на сумата, която следва да плати потребителят, е неравнопоставена по смисъла на член 4, параграф 1 от Директива 93/13/ЕО и влече недействителност на договора в неговата цялост. Отделно от това, съобразно нормата на чл. 19, ал. 4 ЗПК ГПР не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове или във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България (основен лихвен процент плюс 10 %), което означава, че лихвите и разходите по кредита не могат да надхвърлят 50 % от взетата сума, поради което и такава клауза е нищожна на основание чл. 21, ал. 1 ЗПК, съгласно който всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна. Това от своя страна е допълнително основание за нищожност на целия договор, тъй като не е налице императивна правна норма от което да бъде заместена и не може да се предположи, че договорът би бил сключен и без нищожната клауза (доколкото е част от императивно уредното задължителното съдържание на договора) – чл. 26, ал. 4 ЗЗД. Освен това, съдът намира, че като не е включил неустойката по чл. 8. във вр. чл. 6. от индивидуалните условия по договора за потребителски кредит и чл. 14, ал. 2 от ОУ, която е в размер на 615,50 лв. и представлява 87,93 % от размера на самия кредит, който е 700 лв. в "общата сума, дължима от потребителя", кредиторът е заобиколил изискванията на закона за точно посочване на финансовата тежест на кредита за длъжника, поради което клаузите от договора, касаещи общата сума за плащане и годишния процент на разходите, както и за неустойка са нищожни, т. е. не съществуват по договора.

На следващо място, съдът намира, че клаузата за дължимостта на неустойка по заема е нищожна, поради противоречие с добрите нрави. Критериите дали е налице нищожност на неустойка, поради противоречие с добрите нрави, се съдържат в ТР № 1 от 15.06.2010 г. по т. д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС, а именно – когато е уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Преценката за нищожност се извършва в зависимост от специфичните за всеки конкретен случаи факти и обстоятелства, при съобразяване на примерно посочени критерии, като естество и размер на обезпеченото с неустойката задължение; обезпечение на поетото задължение с други, различни от неустойката правни способности; вид на уговорената неустойка и на неизпълнението, за което е предвидена; съотношението между нейния размер и очакваните за кредитора вреди от неизпълнението. Освен обезпечителна и обезщетителна, по волята на страните, неустойката може да изпълнява и наказателна функция. В случая, страните са уговорили клауза за задължаване на заемополучателя да осигури надлежно обезпечение на кредитора в тридневен срок от сключването на

договора за заем, като при неизпълнение са предвидили неустойка в размер, посочен по-горе. Функцията на неустойката е да обезпечи изпълнението на задължението и да служи като обезщетение за вредите от неизпълнението, без да е нужно те да се доказват (чл. 92, ал. 1 ЗЗД). При договора за заем основното задължение на заемателя е да върне на падежа заетата сума, ведно с уговорената възнаградителна лихва. Процесната клауза за неустойка по чл. 8, във вр. чл. 6 от договора въвежда възникването на неустоечно задължение за заемателя не при неизпълнение на главното задължение (задължението за връщане на получения заем), а при неизпълнение на съпътстващо такова – непредоставяне на точно описано обезпечение, като размерът на неустойката представлява 87,93 % от размера на отпуснатия заем - 700 лв. С оглед на това следва да се посочи, че неустойката излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции, тъй като при неизпълнението на задължението за предоставяне на обезпечение, което не е съществено задължение при договора за заем, а съпътстващо такова, дори главното задължение да е изпълнено точно и своевременно, задължението за заплащане на неустойка ще възникне в тежест на заемателя. Неустойката не зависи от вредите от неизпълнението и по никакъв начин не кореспондира с последиците от това неизпълнение. В случая, макар да е свързана с непарично задължение, съпоставена с дадената в заем сума, неустойката заедно с възнаградителната лихва е равна на 127,89 % от главницата на годишна база. Дори при добросъвестно изпълнение в срока по договора от страна на длъжника, с така начислената неустойка кредиторът ще получи сума, надвишаваща повече от два пъти допустимия според ЗПК годишен процент на разходите. Това създава предпоставки за неоснователно обогатяване и противоречи на функциите на неустойката, съответно на принципа за справедливост и добрите нрави, което води до нищожност на клаузата. Дори и да бъде отчетен рискът, който кредиторът поема с необезпечаване на вземанията му, кредиторът е достатъчно овъзмезден с възнаградителната лихва. Сумата за неустойка обаче ще го обогати неоснователно и е недължима на осн. чл. 26 ал.1 пр.3 вр. ал.4 от ЗЗД. След като законът изрично ограничава в чл. 9 от ЗЗД свободата на договарянето в рамките на добрите нрави, следва и търговците, страните по сделките и съдът да се съобразяват с тях.

Предвидената клауза е и неравноправна по смисъла на чл. 143, т. 5 ЗЗП, тъй като същата е необосновано висока. Така както е уговорена, неустойката е предназначена да санкционира заемателя за виновното неспазване на договорното задължение за предоставяне на обезпечение. Задължението за обезпечаване на главното задължение има вторичен характер и неизпълнението му не рефлектира пряко върху същинското задължение за погасяване на договора за паричен заем, съобразно договора и общите условия. Съдът намира, че въведените в договора изисквания за вида обезпечение и срока за представянето му създават значителни затруднения на длъжника при изпълнението му до степен, то изцяло да се възпрепятства.

Непредоставянето на обезпечение не води до претърпяването на вреди за кредитора, който би следвало да прецени възможностите на заемотателя да предостави обезпечение и риска по предоставянето на заем към датата на сключването на договора с оглед на индивидуалното договаряне на договорните условия. Макар и да е уговорена като санкционна, доколкото се дължи при неизпълнение на договорно задължение, неустойката води до скрито оскъпяване на кредита. Неустойката по съществото си е добавък към възнаградителната лихва и в този смисъл би представлявала сигурна печалба за заемотателя, която печалба би увеличила стойността на договора. Основната цел на така уговорената неустоечна клауза е да доведе до неоснователно обогатяване на заемотателя за сметка на заемополучателя, до увеличаване на подлежаща на връщане сума. По посочения начин се заобикаля и разпоредбата на чл. 33, ал. 1 от ЗПК. С процесната клауза за неустойка в полза на кредитора се уговаря още едно допълнително обезщетение за неизпълнението на акцесорно задължение – непредоставено обезпечение, от което обаче не произтичат вреди. Подобна неустойка всъщност обезпечава вредите от това, че вземането няма да може да бъде събрано от длъжника, но именно тези вреди се обезщетяват и чрез мораторната лихва по чл. 33, ал. 1 от ЗПК.

На следващо място, в глава IV от ЗПК е уредено задължение на кредитора, преди сключване на договор за кредит, да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да откаже сключването на такъв. В този смисъл е съображение 26 от преамбюла на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23.04.2008 г. относно договорите за потребителски кредити. Разгледана в този аспект, клаузата в чл. 8 от договора за потребителски кредит, според която се дължи неустойка в размер на 615,50 лв. при неосигуряване в 3-дневен срок от сключването на същия договор на посочените обезпечения в полза на кредитора, се намира в противоречие с преследваната с целта на транспонираната в ЗПК директива. Подобна уговорка прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за извършване на предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване на размера на задълженията. По този начин на длъжника се вменява задължение да осигури обезпечение след като вече договорът е подписан, кредитът е отпуснат и дори е усвоена сумата, като ако не го стори, дългът му нараства. Според чл. 16 ЗПК, проверката за кредитоспособността на потребителя трябва да се извърши преди сключване на договора, съответно тогава да се поиска обезпечение въз основа на изводите от проверката. В конкретния случай и след като кредитът е бил разрешен, от лицето се изисква да представи обезпечение и да заплати неустойка, предварително определен по размер и разсрочена в погасителните вноски. С оглед изложеното съдът стига до извод, че уговорката е вреда на потребителя, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца и

потребителя.

Доколкото противоречията между клаузата за неустойка и закона, респ. добрите нрави, е налице още при сключването на договора, съобразно разпоредбата на чл.26 ал.1 във вр. с ал.4 ЗЗД, в тази си част договорът изобщо не е породил правно действие, а нищожността на тази клауза е пречка за възникване на задължение за неустойка, уговорен в договора.

На следващо място съдът намира доводите на ищеца за нищожност на договора, поради нищожност на възнаградителната лихва, за неоснователни. Уговорената между страните в чл. 3, ал. 7 от договора възнаградителна (договорна) лихва не е нищожна на посочените от ищеца основания. Съгласно посочената клауза от договора размерът на договорната лихва е фиксиран процент – месечен ЛП 3,330% или 134,50 лв. Размерът на лихвата по договора се потвърждава и от назначената по делото ССЧЕ. Съдът намира, че така договореният размер на договорната лихва не е прекомерен и не противоречи на добрите нрави и на закона. Уговорения размер на договорната лихва е по-нисък от установения в чл. 19, ал. 4 ЗПК императивен максимален размер до пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения, поради което уговорената в процесния случай договорна лихва е в съответствие с изискванията на закона. В случая договорната лихва се явява не само печалба на кредитора заради предоставения кредит, а и покриване на риска от неплащане на кредита и в случай на неплатежоспособност на длъжника и липса на секвестрируемо имущество по чл. 133 ЗЗД за удовлетворение на кредитора. Следва да се отбележи, че е трайна практиката, че колкото по-рисков е кредитът, толкова по висок следва да е размерът на договорната лихва. В случая кредитът не е обезпечен с реално или лично обезпечение, кредиторът не е проучил финансовото състояние на кредитополучателя преди сключване на договора за кредит, поради което той носи по голям риск в сравнение с кредиторите по обезпечени кредити. Поради това и лихвата не се явява в противоречие с добрите нрави и сама по себе си не води до неоснователно и прекомерно обогатяване на кредитодателя.

С оглед всичко изложено е налице недействителност на договора за кредит. При извод за недействителност (нищожност) на договора, съобразно [чл. 23 от ЗПК](#) потребителят дължи да върне само чистата стойност на кредита, а именно 700 лв. Платеното от ищеца над чистата сума на кредита, а именно сумата в размер на 25 лв., е платено при начална липса на основание.

Следователно на основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД ответникът дължи връщане на това, което ищеца му е престирали при такава начална липса на основание. С оглед изложеното предявения иск по чл. 55, ал.1, предл. 1 ЗЗД се явява доказан по основание и размер и следва да бъде уважен изцяло.

Като законна последица от уважаване на иска по чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД, върху сумата от 25 лв. следва да се присъди и законната лихва от датата на подаване на исковата молба в съда – 16.12.2021 г. до окончателното

плащане, каквото искане изрично е направено в исковата молба.

По разноските

При този изход на спора и на основание чл. 78, ал. 1 ГПК право на разноси има ищецът. Последният е сторил разноси за държавна така в размер на 50 лв. и депозит за съдебно-счетоводна експертиза в размер на 300 лв., които следва да му бъдат присъдени изцяло.

На основание чл. 38, ал. 2 ЗА вр. чл. 7, ал. 2, т.1 НМРАВ (*изм. - ДВ, бр. 68 от 2020 г.*) ответникът следва да бъде осъден да заплати на адв. Искрен Николов сумата от 300 лв. адвокатско възнаграждение за оказана безплатна адвокатска помощ и съдействие на ищеца, съгласно приложения договор за правна защита и съдействие.

По изложените съображения, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА на основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД „Креди Йес“ ООД, ЕИК: ****, седалище и адрес на управление: гр. Х., ул. „Л.“ № 12, да заплати на М. Г. С., ЕГН: *****, адрес: гр. С., ж.к. „Л. 3“, бл. 302, вх. В, ет. 14, ап. 67, сумата от **25 лв.**, представляваща недължимо платена сума по нищожен договор за паричен заем № **** от 21.06.2021 г., сключен между страните по делото, ведно със законната лихва от 16.12.2021 г. до изплащане на вземането.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 1 ГПК „Креди Йес“ ООД, ЕИК: ****, седалище и адрес на управление: гр. Х., ул. „Л.“ № 12, да заплати на М. Г. С., ЕГН: *****, адрес: гр. С., ж.к. „Л. 3“, бл. 302, вх. В, ет. 14, ап. 67, сумата от **350 лв.** – разноси по делото.

ОСЪЖДА на основание чл. 38, ал. 2 ЗАдв. „Креди Йес“ ООД, ЕИК: ****, седалище и адрес на управление: гр. Х., ул. „Л.“ № 12, да заплати на адв. В. Н. – САК, адрес: гр. С., ул. „И. Д.“ № 7, ет. 5, ап. 9, сумата от **300 лв.**, представляваща адвокатско възнаграждение за оказана безплатна правна защита и съдействие на ищеца М. Г. С..

Решението подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването.

Съдия при Софийски районен съд: _____